

Verksamhetsredogörelse 2018

Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Medical Responsibility Board

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Innehåll

HSAN:s uppgifter	4
Verksamheten	5
Inkomna och avgjorda ärenden.....	6
Om de avgjorda ärendena	7
Nämnd- och ordförandebeslut	7
Antalet prövade ärenden initierade av IVO	8
Behörighetsinskränkningar	9
På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?	10
Prövotid	10
Återkallelse av legitimation	11
Övrigt	12
Underrättelser via IMI	12
Ärendebalans	12
Remisser.....	13
Sammanträden.....	13
Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2018	14

HSAN:s uppgifter

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) uppgifter regleras i förordningen (2011:582) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (instruktionen).

Enligt 1 § första stycket instruktionen ska HSAN pröva ärenden enligt 8 kap. 1-12 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, dvs. behörighetsfrågor avseende legitimerad personal inom hälso- och sjukvården. HSAN prövar följande frågor.

- prövotid
- återkallelse av legitimation
- återkallelse av annan behörighet
- begränsning av förskrivningsrätt
- ny legitimation när yrkesutövarens legitimation är återkallad samt
- ny behörighet när yrkesutövarens behörighet är återkallad

Enligt 1 § andra stycket instruktionen ska HSAN medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

Enligt 6 § instruktionen ska HSAN senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till regeringen om sin verksamhet under det senaste kalenderåret samt om kostnaderna för verksamheten.

Verksamheten

Verksamheten vid HSAN är helt och hållet efterfrågestyrd, dvs. styrs av antalet inkomna anmälningar och ansökningar. Anmälan kan göras av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Justitieombudsmannen (JO) och Justiekanslern (JK). Ansökan om ny legitimation, ny behörighet att förskriva läkemedel, återkallelse av legitimation, indragning/begränsning av förskrivningsrätt samt prøvotid kan göras av den yrkesutövare som saken gäller. HSAN kan inte på eget initiativ ta upp frågor som rör yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.

Inkomna och avgjorda ärenden

Vid årets början uppgick antalet pågående ärenden till 76. Under år 2018 har det till HSAN kommit in totalt 238 ärenden. Antalet inkomna ärenden under åren 2016 till 2018 framgår av tabell 1.

Tabell 1 Antalet inkomna ärenden

År	Antal ärenden
2016	140
2017	191
2018	238

Vad som yrkats i ärendena framgår av tabell 2. Som framgår av tabellen överstiger antalet yrkade behörighetsåtgärder antalet ärenden. Det beror på att det i ett ärende kan finnas flera yrkanden.

Tabell 2 Yrkanden¹

Yrkanden	2016	2017	2018
Föreläggande om läkarundersökning	-	1	2
Prövofid	62	80	100
Återkallelse av legitimation	35	38	68
Återkallelse av legitimation på egen begäran	11	12	18
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt ²	7	10	14
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt på egen begäran ³	8	20	15
Ansökan om ny legitimation	14	21	16
Ansökan om ny förskrivningsrätt	5	13	8
Övrigt	-	2 ⁴	2 ⁵
Totalt antal yrkanden	142	197	243

Av de under år 2018 inkomna ärendena har 181 ärenden sin grund i anmälningar från IVO, se tabell 3.

Tabell 3 Antalet anmälningar från IVO

År	Anmälningar från IVO
2016	100
2017	125
2018	181

¹ Enbart förstahandsyrkandet redovisas.

² Dessa ärenden redovisades tidigare under rubriken "Återkallelse av förskrivningsrätt".

³ Dessa ärenden redovisades tidigare under rubriken "Återkallelse av förskrivningsrätt på egen begäran".

⁴ Ett yrkande om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt.

⁵ Ett yrkande om interimistisk återkallelse av legitimation och ett yrkande om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

Om de avgjorda ärendena

Nämnd- och ordförandebeslut

Enligt PSL ska beslut i behörighetsärenden som huvudregel fattas av nämnden. Ordföranden får dock, med vissa i lagen angivna undantag, ensam fatta beslut i följande ärenden.

1. Frågor som innebär att ett ärende inte avgörs i sak,
2. om återkallelse på egen begäran av legitimation eller behörighet, och
3. om återkallelse av legitimation då den legitimerade inte följt ett föreläggande om läkarundersökning.

Av tabell 4 framgår fördelningen mellan nämnd- och ordförandebeslut.

Tabell 4 Fördelning nämnd- och ordförandebeslut

Beslutstyp	2016	2017	2018
Nämndbeslut	111	155	175
Ordförandebeslut	27	29	37
- varav prövning i sak	20	24	30
- avskrivna/avvisade	7	5	7
Totalt antal beslut	138	184	212
- andel nämndbeslut %	80	84	83
- andel ordförandebeslut %	20	16	17

Antalet prövade ärenden initierade av IVO

Antalet ärenden initierade av IVO och andelen bifall i denna grupp framgår av tabell 5.

Tabell 5 Avgjorda ärenden initierade av IVO

Ärenden	2016	2017	2018
Antal prövade ärenden	106	118	148
Antal bifall (inklusive ärenden där yrkanden delvis bifallits)	98	105	140
Andel bifall %	92	89	95
Andel avslag/avvisning/avskrivning %	8	11 ⁶	5 ⁷

⁶I fyra av dessa ärenden har HSAN beslutat om en åtgärd för den anmälde trots att IVO:s yrkanden avslagits. I ett ärende yrkade IVO återkallelse av legitimation. HSAN avslog yrkandet på grund av att det inte förelåg tillräckliga skäl för återkallelse men beslutade om prövotid. I tre ärenden yrkade IVO återkallelse av legitimation på grund av underlåtenhet att följa prövotidsplanen. HSAN avslog yrkandena eftersom det bedömdes föreligga särskilda skäl för att underlåta återkallelse. I stället beslutades om en ny prövotid.

⁷I ett ärende yrkade IVO återkallelse av legitimation. HSAN avslog yrkandet på grund av att det inte förelåg tillräckliga skäl för återkallelse men beslutade om prövotid.

Behörighetsinskränkningar

Antal behörighetsinskränkningar i form av återkallade legitimationer, begränsning eller indragning av förskrivningsrätt och beslutade prøvotider framgår av tabell 6, 7 och 8 nedan. I tabellerna redovisas också vilka yrkeskategorier som blivit föremål för de olika åtgärderna och i vilken omfattning.

Tabell 6 Återkallade legitimationer

Yrke	2016 ⁸	2017	2018 ⁹
Läkare	15	10	24
Sjuksköterskor och barnmorskor	21	16	29
Tandläkare	7	2	4
Övriga	3	5	7
Totalt	46	33	64

Tabell 7 Indragningar/Begränsningar av förskrivningsrätt

Yrke	2016	2017	2018
Läkare	10	15	31
Tandläkare	3	1	5
Totalt	13	16	36

Tabell 8 Prövotid

Yrke	2016	2017	2018 ¹⁰
Läkare	20	22	28
Sjuksköterskor och barnmorskor	32	55	54
Tandläkare	4	4	0
Övriga	3	5	2
Totalt	59	86	84

⁸ Ett beslut om återkallelse av legitimation avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska, ett avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och röntgensjuksköterska och ett avser dubbla legitimationer som psykolog och psykoterapeut.

⁹ Två beslut om återkallelse av legitimation avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska och ett beslut avser en läkare och psykoterapeut.

¹⁰ Två beslut om prøvotid avser dubbla legitimationer som läkare och sjuksköterska och två beslut avser dubbla legitimationer som sjuksköterska och barnmorska.

På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?

Prövotid

Beslut om prövotid kan enligt PSL fattas på någon av följande grunder

- Grund 1 oskicklighet vid yrkesutövningen som kan befaras påverka patientsäkerheten
- Grund 2 brott som begåtts i eller i samband med yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 yrkesutövaren har uppsåtligt eller av oaktsamhet brutit mot någon föreskrift av väsentlig betydelse för patientsäkerheten
- Grund 4 på grund av andra omständigheter kan befaras vara olämplig
- Grund 5 sjukdom eller någon annan liknande omständighet som innebär att det kan befaras att yrkesutövaren inte kommer att kunna utöva yrket tillfredsställande

På vilka grunder beslut om prövotid har fattats framgår av tabell 9.

Tabell 9 Grunder för beslut om prövotid

Grund	2016	2017	2018
Grund 1	8	6	14
Grund 2	20	27	11
Grund 3	5	4	10
Grund 4	1	2	1
Grund 5	37	59	62
Övrigt	-	-	1 ¹¹
Totalt antal grunder per år	71 ¹²	98 ¹³	99 ¹⁴

¹¹ I enlighet med 8 kap. 4 § 2 st; beslut om ny prövotid då det fanns särskilda skäl att underlåta återkallelse då den legitimerade tidigare underlätit att följa beslutad prövotidsplan.

¹² Inklusivt 12 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 4+5, 1+3 (4 beslut) och 2+5 (7 beslut)

¹³ Inklusivt 16 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (3 beslut) och 2+5 (14 beslut).

¹⁴ Inklusivt 16 beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 2+5 (6 beslut), 1+3 (8 beslut), 3+5 (1 beslut) och 4+5 (1 beslut) samt 1 beslut med tre grunder 1+3+5.

Återkallelse av legitimation

Återkallelse av legitimation enligt PSL kan ske på följande grunder:

- Grund 1   grov oskicklighet
- Grund 2   allvarlig brottslighet i eller utanför yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3   på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket
- Grund 4   sjukdom eller liknande omständighet
- Grund 5   under pågående prövotid på nytt visat sig olämplig att utöva sitt yrke
- Grund 6   underlåtenhet att följa beslutad prövotidsplan
- Grund 7   egen begäran om återkallelse
- Grund 8   en ”ursprungslegitimation” har återkallats¹⁵
- Grund 9   yrkesutövaren som förelagts att låta sig läkarundersökas har inte följt föreläggandet

Tabell 10   Grunder för beslut om återkallelse

Grund	2016	2017	2018
Grund 1	5	4	7
Grund 2	4	4	7
Grund 3	5	5	21
Grund 4	6	4	8
Grund 5	-	-	-
Grund 6	6	5	10
Grund 7	11	13	16
Grund 8	4	-	-
Grund 9	2	-	-
Totalt	43	35 ¹⁶	69 ¹⁷

Av de redovisade siffrorna framgår att de vanligaste grunderna för återkallelse av en legitimation år 2018 är grund 3, dvs. visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket, grund 7 dvs. på egen begäran och grund 6, underlåtenhet att följa beslutad prövotidsplan.

¹⁵ Bestämmelsen i 8 kap. 5 § PSL upphörde att gälla den 15 april 2016

¹⁶ Inklusiva två beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (ett beslut) och 2+3 (ett beslut)

¹⁷ Inklusiva sju beslut med dubbla grunder, nämligen grunderna 1+3 (två beslut) och 2+3 (fem beslut)

Övrigt

Underrättelser via IMI

Enligt 9 kap. 18 § PSL är HSAN skyldig att skicka underrättelser via Informationssystemet för den inre marknaden (IMI). Om HSAN eller en allmän förvaltningsdomstol beslutar om återkallelse av legitimation, prøvotid eller om indragning eller begränsning av förskrivningsrätt, ska HSAN besluta att underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz om beslutet eller domen. Myndigheterna ska underrättas senast tre dagar efter den dag då beslutet eller domen har meddelats. Om detta beslut eller denna dom senare upphör att gälla, ska ansvarsnämnden utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom EES och i Schweiz.

Det totala antalet underrättelser framgår av tabell 11.

Tabell 11 Underrättelser via IMI 2018

År	Antal ärenden
2016	109
2017	156
2018	215

Ärendebalans

Vid årets ingång uppgick antalet ärenden i balans till 76. Vid årets utgång uppgick motsvarande siffra till 102, se tabell 12.

Tabell 12 Ärendebalans per den 31 december 2017

År 2017	Antal ärenden
Ingående balans	76
Inkomna ärenden	238
Slutligt avgjorda ärenden	212
Utgående balans	102

Remisser

HSAN har under året besvarat 4 remisser, samtliga från regeringen.

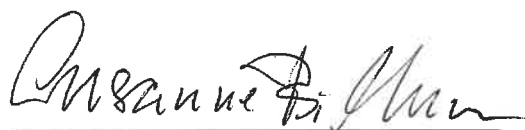
Sammanträden

HSAN har under år 2018 genomfört 11 sammanträden.

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2018

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2018 (dnr 21.2 – 2380/2019) har den 31 januari 2019 fattats av HSAN i följande sammansättning.

Ordföranden Susanne Billum
Medicinska revisorn Gerd Fridh
Ombudsmannen Åke Lundström
Leg. tandläkaren Henrik Toremalm
Leg. barnmorskan Camilla Ekstrand
F.d. riksdagsledamoten Eva Bengtsson
Docenten Lina Nordquist
F.d. riksdagsledamoten Maria Stenberg
F.d. riksdagsledamoten Elisebeht Markström

Susanne Billum